

Program og reiserute, KNoK Extremadura - Spania

Mandag 21.04 – fredag 02.05 2025 Versjon 2, PØK juli 2024, med endelige datoer.

Dag 1 – mandag 21. april Fly fra Norge – Madrid. Fra Madrid flyplass med to leiebiler, motorveien A5/E90 til Trujillo. Avgang Gardermoen med Norwegian kl. 15:30 direkte til Madrid, med ankomst Madrid 19:15. – Merk at det er 2. påskedag, så beregne god tid på Gardermoen. Fra flyplassen Madrid til Trujillo, 260 km på motorvei. Stopp for en matbit underveis. Sein innlosjering.

I *Trujillo* (ca. 9200 innbyggere) finner vi fram til reiselederens «stamhostal» i Extremadura (siden 1985); *Hostal Emilia, der Marta Mateos Cancho og mannen Carlos er våre hyggelige verter*. Her bor vi 4 netter. Vi prøver å få noen måltider i den stille og trivelige patioen, nyoppussa i 2024.

Trujillo byr på en spesiell Plaza Mayor – der man studerer folkelivet med noe godt i glasset -, og en like imponerende borg med utsyn inn i kilometer med fegater og steinmurer. Over byen svever rødfalker, svartglenter, storker, tårnseilere - og innimellom noen gråseilere og kanskje en og annen gribb -, mens middelhavstær, gulirisk og hærflugl høres litt her og der. Til å være midt inne i en by er det et helt overveldende fugleliv!

Dag 2 – 4, tirsdag 22., onsdag 23. og torsdag 24.04 Trujillo med omland, 3 hele dager

Mulige utflukter til bl.a. *Santa Marta de Magasca, Monroy, Belén og Montanchez*. Vi utforsker de ulike naturtypene vi finner i området, med dehesa (åpen beita eikeskog), steppe, elvedaler m. m. I tillegg vil det også være tid for egenvandringer i Trujillo. For informasjon sjekk for eks. her, under “Discover”: [Trujillo awaits you - Official Tourist Portal of Trujillo \(trujilloteespera.com\)](http://Trujilloawaitsyou-OfficialTouristPortalofTrujillo(trujilloteespera.com))

En morgen og formiddagstur gjør vi et besøk til landsbyen *Sta. Marta de Magasca* (obligatorisk kaffestopp!). En rundtur her kan gi flotte forhold med hekkende blåråder i oppsatte hekkebokser, godt med rovfugl og småfugl. Fin dehesa (egen artikkel), steppe og elvedal.

Vi kan òg gjøre et besøk til landsbyen *Montánchez* (4 mil). Landsbyen er kjent i Spania for å være et av områdene som lager den beste skinka - *Jamón ibérico de bellota* - av de svartfota grisene, Spanias flaggskip innen mat. Montánchez ligger på et høydedrag og fra borgen har vi vakker utsikt i mange retninger. Landsbyen markerer skillet mellom nordlige (Ex. alto) og sydlige Extremadura (Ex. bajo), og går under navnet Balcón de Extremadura. I et vakkert kulturlandskap rett utenfor landsbyen finner vi kursstedet med tilhørende dehesa for Extremaduras miljøvernorganisasjon, ADENEX. Kanskje kan de møte oss her!? *Centro de Investigación y Educación Ambiental “La Fontanita”*

Morgentur til steppen rett NØ for Trujillo, *via Belén*, har vært en klassiker. Kanskje kommer vi tidsnok til å finne svartglente på nattekvist, og en og annen skjæregjøk som viser seg fram på gjerdene. Også et kjent område for stortrappe og dvergetrappe.

Siste ettermiddagen i Trujillo inviterer reiseleder og vertene på Emilia – Marta og Carlos - til en sein festlunsj/tidlig middag. Vi benker oss i *patioen på Emilia*, og en smak av Extremadura kommer på bordet. Her fra en tidligere meny:

”*PARA LA COMIDA DEL MENÚ TIPICO*

- *Revueltos típicos de la tierra.* - *Sopas y gazpacho extremeño.* - *Surtido de embutidos ibéricos* - *Morcillas Frescas* - *Caldereta o frite de cordero* - *Gambas al Ajillo* - *Moraga de Solomillo de Cerdo* - *Queso: Torta de Casar o Serena.*” *Og mye godt drikke!*

Så, oppsummert, kunne vi egentlig hatt ei hel uke i Trujillo!

Dag 5 – fredag 25.04 Trujillo – Orellana la Vieja – steppen La Serena

Utsjekk, innpakking i bilene og tidlig avreise fra Trujillo med landsbyen *Orellana la Vieja* i utkanten av steppen La Serena, som dagens mål (70 km). Her venter en hel dag med våre guider *Miguel Gómez Guarín*, faren *Manuel* og broren *Manolo*. Frivillige i gruppa *GEA – Grupo Extremeño Aguiluchos* (= kjerrhauker), og en familie som i dette området bidrar med en enestående frivillig innsats med kartlegging, overvåkning og vern av enghauk. Vi bøyer oss i hatten! Og vi får også være med til lokaliteter som normalt er skjermte for ornitologer. Vi planlegger for første delen av dagen i felt etter ankomst fra Trujillo, før vi tar lunsj på *Restaurante & Bar Terraza El Velero*. Deretter sjekker vi inn på lekre(?) *Hotel GilMar* (for ei natt). [Hotel GILMAR – Orellana la Vieja](#)
For de ivrige tilbys en tur til ut i felt sein ettermiddag, før kveld i Orellana.

La Serena er Vest-Europas største steppe, med et areal på ca. 900km² og utgjør dermed en av de viktigste områdene for denne naturtypen i Spania/Europa. Vi vil bruke tid på å lære om steppens økologi og steppens arter:

STEPPENS FUGLEARTER

Reiseleder deltok i november 2022 på en konferanse om enghauk for Den iberiske halvøya (Portugal og Spania), med bestandsstatus og nyere forskning. 7 ulike arter knytta til steppe/semisteppe har egne nasjonale eller regionale handlingsplaner i Spania. Disse (med unntak av nattlerke) vil være arter vi prøver å observere og lære mer om under våre dager på steppene (i områdene ved Trujillo og på La Serena):

Enghauk	Aguilucho cenizo	Ängshök	<i>Circus pygargus</i>
Rødfalk	Cernícalo primilla	Rödfalk	<i>Falco naumanni</i>
Dvergtrappe	Sisón común	Småtrapp	<i>Tetrax tetrax</i>
Stortrappe	Avutarda	Stortrapp	<i>Otis tarda</i>
Svartbuksandhøne	Ganga ortega	Svartbukig flyghöna	<i>Pterocles orientalis</i>
Hvitbuksandhøne	Ganga ibérica	Vitbukig flyghöna	<i>Pterocles alchata</i>
(Nattlerke)	Alondra ricotí	Dupontlärka	<i>Chersophilus duponti</i>

Ytterligere målarter på steppen er bl.a. brakksvale, triel, kirkeugle, blåråke, slangeørn, skjæregjøk og diverse lerker. Og ikke å forglemme et antall reptiler og amfibier (i bekkedrag og dyrenes vanddammer).

Dag 6 - lørdag 26.04 Orellana la Vieja – Trujillo – Torrejón el Rubio / Monfragüe

Tilbud om tidlig tur ut på steppen/andre områder, og en ditto sein frokost (sovemorgen)!!??

Vi leiter bl.a. etter haukørn og svartvingeglente under morgentimene.

Vi sjekker ut og forlater Orellana og våre guider. Turen går tilbake til Trujillo, og videre nordover i retning Extremaduras mest kjente fuglested: *nasjonalparken Monfragüe*.

Rett før parken kommer vi til den lille sjarmerende landsbyen *Torrejón el Rubio*, som fremdeles er livskraftig og livlig med sine 700 innbyggere. Her bor vi på *Hotel Carvajal* i to netter. [Hotel Carvajal en Monfragüe - Alojamiento en Monfragüe](#)

Dag 7- søndag 27.04 Heldag i Monfragüe – Villarreal de San Carlos – Torrejón el Rubio

Parque natural de Monfragüe ble etablert i 1979. Arealet er nær 180km² og parken fikk nasjonalparkstatus i 2007, som foreløpig den eneste i Extremadura. Fredningsformålet er vern av opprinnelig middelhavsskog med tilhørende dyre- og planteliv. Sist reiseleder var i kontakt med administrasjonen jobba over 100 personer i parken, sjøl om antallet ble vesentlig redusert etter at finanskrisen rammet Spania fra 2008. Villarreal de San Carlos innehar nasjonalparkens administrasjon, infosenter og utstillinger. Dog er innbyggertallet knappe 10 sjeler.

Ut i felt til Peña Halcón - ”falkeberget” - der vi får med oss gribbene (vanligvis gåsegribb i 100-tall) som slipper seg ut fra bergveggen for så å vinne høyde til dagens program: Lete etter åtsler på dehesaen!

Dehesa: Naturtype typisk for *Extremadura* og *Andalucia* med ekstensivt beita skog av vesentlig steineik og korkeik. Utgjør ca. 34% av arealet i Extremadura.

Vi er nå ved *Europas mest kjente sted for rovfugler*, med målarter som iberiaørn, mens over oss henger gåsegribb i et ufattelig antall, munkegribb og kanskje en og annen åtselgribb. Svartglente og musvåk er karakterarter i åpne landskap, mens vi holder øynene oppe for dvergørn, slangeørn og mulig haukørn. Rovfugllista blir lang, men også mengder med annen fugl, bl.a. svartstork.

Vi vandrer opp til det lille kapellet, *Santuario de Monfragüe*, med utsøkt utsikt.

På veien opp til kapellet passerer vi gjennom vegetasjon typisk for solsiden – *solana* – med bl.a. steineik og vill oliven. Fra toppen vil sikkert noen ta beina fatt og følge stien ned mot broen over elva *Tietar*. Stien går gjennom skyggefull vegetasjon på nordsiden – *sombra* - bestående av bl.a. korkeik og buskvegetasjon. Her har også villsvina leita etter mat i løpet av natta. Fint område i rolig landskap. Senk blikket for å kikke etter planter, krypdyr & amfibier, eller løft blikket for en mulig passerende rovfugl.

Mulig vi tar lunsj i Villarreal, - geitegryte hos *Araceli* er tradisjon!

Dag 8 - mandag 28. april Torrejón el Rubio – Robledillo de Gata

Vi får en god frokost, sjekker ut, handler litt mat i butikken i Torrejón (for felles kveldsmat i en av leilighetene), før vi legger reisa til landsbyen *Robledillo de Gata*. Mulig lunsj i felt eller på *Los Cachones*, ved elva i landsbyen *Cadalso*.

I *La comarca de Sierra de Gata* finner vi landsbyen *Robledillo de Gata*. Her finner vi senger for de 3 neste nettene i «Casa Rural Azabal» og »Apartamentos Molino del Medio». Flere måltider vil være hos *Caridad* og *Antonio* på [Casa Manadero](#). Nettsted: [Casa Manadero – Casa Rural en Sierra de Gata](#)

Robledillo - med ca. 100 innbyggere - er stedet alle vil tilbake til!! Man tror det ikke når man første gang får syn på klynga med hus fra den siste bakketoppen, men så skjer det noe i løpet av den lille rusleturen fra parkeringa og inn i landsbyen...

Dag 9 - tirsdag 29.04 Los Pajares /Sierra de Gata/San Martin de Trevejo

Merk at dette er utkast for dagsprogrammet. Mulig det endres, for eks. med et besøk til naboområdet Las Hurdes!

Etter frokost på C. Manadero (kanskje handler vi inn til frokost dagen før, tar tidlig morgen og maten med ut i felt), bruker vi dagen til et besøk i Sierra de Gata: Vi finner vi fram til *Los pajares de Santibáñez el Alto* - seterlandskapet sør for landsbyen Santibáñez el Alto. Her møtes vi av et landskap med steinblokker, og deretter svært gamle ask-, eik- og oliventrær. Spennende fugle- og planteliv, samt et intenst vakkert kulturlandskap og normalt med en herlig blanding av beitende dyr. Kanskje treffer vi på gjeteren *Telesforo*, som våren 2012 tok opp igjen tradisjonen med geitehold, og som har hatt dyr i landskapet. Vi vandrer, hviler og nyter av landskapet rundt den store vanningsdammen for dyra. Over oss henger munkegribb, slangeørn og dvergørn.

Vi bryter opp og beveger oss vestover – med besøk til Fala-land -, der lunsj venter i *San Martin de Trevejo* på *Restaurante Los Cazadores* (jegerne).

- I det nordvestligste hjørnet av Extremadura, der Portugal er grensa vestover og provinsen Salamanca ligger nordover, har 3 av landsbyene sitt eget språk – *La Fala*. Språket brukes i 3 kommuner/landsbyer, med en utstrekning på 250km², og snakkes av ca. 6000 mennesker. Det blir gitt opplæring på skolene både i muntlig og skriftlig versjon. Språket er influert av

portugisisk og galicisk. Det er til og med 3 ulike dialekter av språket i de 3 landsbyene; ”o manhegu” i San Martin de Trevejo, ”o lagarteiru” i Eljas og ”o valverdeiru” i Valverde del Fresno. For eks. blir navnet Per til Pedro på spansk, og i San Martin de Trevejo finnes gata Calle San Pedro også som *Calli San Peiru* på o manhegu.

Mette og fornøyde (!?) etter måltid og kaffe har vi tid med et besøk på Plaza Mayor. Her kan man se hvordan vannet blir leda til markene nedenfor, tvers igjennom byen i små kanaler – midt i veien og tvers over plazaen! Vi må også få med et besøk til steinlandsbyen og borgen ved *Trevejo*. Dette er et av de mest kjente utkikkspunktene i Extremadura; Landsbyen som klynger seg fast under toppen, fegater, beitende dyr og (håper vi) et irrgroent landskap, er belønningen. Hjem til Robledillo, for et lett måltid og fuglelista (som hver kveld).

Dag 10 - onsdag 30.04 Landsbydag i Robledillo

Morgenvandring, eller mulig utflukt til åsryggen over dalen. Byvandring med guide *Julio*, før lunsj på Casa Manadero. Ettermiddag med omvisning og informasjon hos Julio, sønnen og broren Alejandro på olivenmøllmuseumet. På kvelden bodegavesøk (husets mat- og vinkammer i gamle dager) hos *Rosario og Leon* på Casa Rural Azabal.

Dag 11 – torsdag 01.05 Robledillo de Gata – div. stopp – Torrijos/Hotel la Salve

Frokost og oppbrudd, før kursen blir satt mot Madrid. Muligheter for diverse stopp underveis, men vi prioriterer et lengre stopp ved våtmarkene i *Parque Ornitológico Arrocampo*, nær landsbyen *Saucedilla*. Her leiter vi etter de fleste av Spanias hegrearter, men også bronseibis, pungmeis, terner, sangere (inkl. sumpsanger), ulike vadere og en rekke rovfugler. Nettsted:

[Arrocampo Reservoir \(birdinginextremadura.com\)](http://birdinginextremadura.com)

Dagens etappe er på ca. 250 km – det meste på motorvei – før vi en ender opp på *La Salve Hotel & Spa* i landsbyen *Torrijos*, SV for Madrid (100 km til flyplassen neste morgen) og i provinsen Toledo. Vi sjekker inn, får litt tid til å bli kjent i hagen og nærmiljøet, går igjennom artslista (og turen!?), - før vi setter oss bords.

[Hotel & Spa La Salve - Torrijos Toledo \(hotellasalve.com\)](http://hotellasalve.com)

Dag 12 – fredag 02.05 Torrijos – Madrid flyplass - Oslo

Tidlig avreise, for 10 mil til flyplassen i Madrid. Kanskje får vi til en tidlig frokost på hotellet, ellers så får det bli underveis eller på flyplassen.

Tanking, levering av biler og innsjekking.

Flyavgang 10:50 med Norwegian, fra Terminal 2, direkte til Oslo. Ankomst 14:25.

Ei reise i regi av KNoK, - Klunderud Natur og Kultur -, ved Per Øystein Klunderud.

Reiseleder vil feire 40 år med besøk i Extremadura, i 2025!